Михайло Голубець

РУСИФІКАЦІЯ - ЛЮМПЕНІЗАЦІЯ - ВУЛЬГАРИЗАЦІЯ

Михайло Голубець

РУСИФІКАЦІЯ -
ЛЮМПЕНІЗАЦІЯ –
ВУЛЬГАРИЗАЦІЯ

Видавництво "Поллі"

2006

ББК Ш141.4-72

УДК 811.161.2'38

Г 62

М. Голубець. Русифікація - люмпенізація - вульгаризація.
Львів: Поллі, 2006 - 48 с.

Зросійщення, зубожіння й вульгаризація української мови набули критичного стану. Вони поряд з федералізацією, двомовністю і сепаратизмом є загрозою національній безпеці України. У цій публікації коротко проаналізовано ці шкідливі явища і висловлено думки щодо способів очищення української мови від русифікаційного й аборигенного бур'яну.

Рецензенти: доктор історичних наук, професор Ю. Сливка
доктор економічних наук, професор С. Вовканич
кандидат філологічних наук Д. Гринчишин
кандидат філологічних наук Г. Войтів

ISBN 966-7307-17-4

ЗМІСТ

Проникливі спостереження ученого про наболілі справи української мови

Праця Михайла Голубця про мовні справи у сучасній Україні написана на одному подиху і з почуттям глибокої тривоги та уболівання. Вона яскраво вписується у низку тих публікацій, які вже наявні в україністиці, та збагачує їх новими й цікавими думками. Проникливість цих спостережень цінна ще й тим, що вони цілком об'єктивні і зібрані автором, який сам пройшов велику школу випробувань, про які пише у своїй праці, проживаючи як учений, адміністратор, громадський діяч в умовах радянського тоталітаризму, будучи депутатом Верховної Ради України першого скликання, представником від Народної Ради в українській делегації у Біловезькій Пущі, де припинено існування Радянського Союзу. Про це він розповів у своїх спогадах, які появилися 2001 року під заголовком «Біловезька зустріч, напередодні та опісля».

Праця Михайла Голубця не зайвий раз нагадує про те, що обов'язком кожного громадянина-українця є стежити за своєю мовою так само, як за своєю зовнішністю, за своїм здоров'ям, бо вживати невластиві нашій мові слова та вислови не лише шкідливо, а й ганебно та аморально. На початку своєї книжки автор наводить яскраву цитату М. Демковича-Добрянського про те, які інструкції давалися колонізаторам, що йшли на чужі землі. Засмічення мови різного типу блатними словами, вульгарними сленгами належить також до цього ряду настанов. Поширена останнім часом мода, особливо у мові молодих людей, використовувати надмірність перекручених чужомовних запозичень, також привнесена до нас тим же колонізаційним шляхом.

Автор гостро виступає проти грубих, нетактовних слів, всіляких зразків лихослів'я. Відчувається, як його, людину, яку давно знаю, тактовну та делікатну, до глибини душі вражають оті нечистоти, оті потоки мовного бруду, що ллються з молодечих уст, немов з каналізаційної труби.

Цікаве у цьому виданні ще й те, що автор вніс до вжитку такі поняття, як люмпенізація *та* вульгаризація, *якими окреслив досить яскраві факти мовного плану. Ними, напевно, можна буде користуватися в процесі мовного ти стилі-*

стичного аналізу. Взагалі слід відмочити, що академік М. Голубець тонко відчуває слово, його семантичні нюанси, володіє неабияким даром публіциста створювати неологізми на зразок «антиукраїнські дискредитаційні і руйнівні наташівські і петро-адамівські заяви» (від Наташі *Вітренко і* Петра *Симоненка та* Адама *Мартинюка).*

Ця книжечка вартісна ще й тим, що її можна носити зі собою як довідник і час від часу заглядати до неї, як правильно розуміти та використовувати різноманітні вислови в нашому повсякденному мовленні, а які не слід вживати. Це стосується таких слів, як адрес *та* адреса, любий замість будь-який, на протязі *замість* протягом, не дивлячись замість зважаючи, незважаючи, відноситися *замість* належати *і десяток інших, з'ясовує їхню природу й походження. Усе це подано з тонким гумором, що сприяє легкому сприйманню тексту і присоромлює тих, які користуються подібними покручами.*

І, нарешті, праця академіка спрямована також проти українофобських ухвал про створення регіональних мов, які мають єдину мету – рано чи пізно стати на перешкоді до утвердження державності української мови.

Михайла Голубця хвилюють не лише питання мови, її яскравої виразності, а стан здоров'я молоді взагалі, коли він виступає проти наркоманії та алкоголізму.

У своїй праці автор закликає державні й громадські установи, урядовців і вчених мужів, учителів, студентів і взагалі грамотних людей воювати проти засмічення української мови, відтворювати її джерельну чистоту та вправність. Хочеться надіятися, що всі вони звернуть увагу на той крик душі автора й візьмуть до уваги його заклик об'єднатися навколо спільної мети, яка проголошена в останньому реченні книжки: «Нехай праця над чистотою, культурою і незаперечною державністю української мови стане завданням усіх державних установ і кожного патріота України!».

Професор Левко Полюга.

«Рідна мова – це найважніша основа, що на ній зростає духовно й культурно кожний народ,... рідна мова – то сила культури, а культура – сила народу,... тільки рідна мова приносить людині найбільше й найглибше особисте щастя, а державі – найсильніші патріотичні характери. Без добре виробленої рідної мови нема всенародної свідомости, без такої свідомости нема нації, а без свідомої нації – нема державности, як найвищої громадської організації, в якій вона отримує найповнішу змогу свого всебічного розвитку і виявлення».

І.Огієнко. Наука про рідномовні обов'язки. - 11-13.VII.1935.

ВСТУП

Про насильницьку русифікацію в умовах царської і радянської імперій сказано й написано багато. її супроводжували не лише укази, циркуляри, відкриті й таємні директиви, але й фізичне нищення нації, свідомого українця. Й до сьогодні не маємо вірогідних даних про жертви сталінського терору, голодоморів, депортацій. Вони сягають десятків мільйонів осіб, підпадають під категорію етноциду, голокосту, масової заглади, на порядок перевищують чисельність розстріляних і живцем заритих у землю фашистами євреїв під час Другої світової війни. Проте, попри неймовірні людські жертви, українці після сотень років неволі відродили незалежність, воскресили самостійну державу з усіма політичними, економічними і соціальними атрибутами. Довершення потребують ознаки ідейності, духовності, національної єдності, імунності до ворожої брехні, зрештою, рішучості в захисті національних прав та інтересів.

Русифікація і колонізація в гуманістичній сфері була глибшої і руйнівнішою, ніж у політичній та економічній. Згадаймо з цього приводу знамените «Якби ми вчились так, як треба» А. Погрібного, прочитаймо ще раз твори Ліни

Костенко, Романа Іваничука. проаналізуймо фундаментальний твір Віктора Романюка «Орда в храмі» й колективну працю «Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциту. Документи і матеріали» за редакцією Лариси Масенко. а ще твори І.Дзюби, Д.Павличка, В. Яворівського, Ю.Шевельова, С.Караванського, О.Пономаріва, В.Лизанчука й багатьох інших, щоби ще раз пересвідчитися, яку мовну й духовну руїну творив російський сатрап власними силами і за допомогою аборигенних хохлуїв (за А. Погрібним) у нашій країні.

Чи личить мені – біологові, лісівникові за освітою братися за публікацію з філологічної тематики? Чи не краще залишити ці проблеми для мовознавців, працівників фахових наукових і навчальних закладів? Чи, може, підпорядкуватися технарсько-політичному настроєві, працювати над розв'язанням соціально-економічних проблем, а до питань культури мовлення, духовності й моралі повернемося після того, як задовільнимо свої консумпційні потреби? До чого призвели такого типу вагання можемо переконатися на постійному зростанні тенденцій русифікації, федералізації та двомовності й дуже кволому намаганні до порятунку від суржику, люмпенізації та вульгаризації української мови.

Захист і розвиток національної культури, мови, духовності й моралі є священним обов'язком кожного свідомого громадянина Як писав Б.Антоненко-Давидович: «Людина може володіти кількома мовами, залежно від її здібностей, нахилів і прагнень, але найкраще, найдосконаліше людина має володіти, звичайно, рідною мовою. І це не тільки тому, що цією мовою, засвоївши її змалку, вона користується повсякденно, а й тому, що рідна мова – це невід'ємна частина Батьківщини, голос свого народу й чарівний інструмент, на звуки якого відгукуються найтонші й найніжніші струни людської душі». [1].

Приступаючи до написання цієї книжки, ми ставили собі за мету привернути увагу читача до низки важливих і болючих мовних питань і до потреби активного та наполегливого плекання і захисту української мови в Україні. Важливо також, щоби вчені, політичні й громадські діячі, кожна інтелігентна людина працювали над розробленням і втіленням у життя національних концепції, стратегії та програми розвитку нашої батьківської мови.

РУСИФІКАЦІЯ

Найжорстокішою, найкровожерливішою й найнелюдянішою впродовж історії поневолення України була радянська імперія. На відміну від «старих» класичних імперій, у яких взаємовідносини між метрополіями і колоніями базувалися на офіційно закріплених державними актами правах та обов'язках загарбника й поневоленого, характерною рисою Російської імперії під назвою СРСР було те, що пряму залежність колоній-республік від московської метрополії замінено великодержавним лицемірством і конституційно закріпленим обманом про інтернаціоналізм, братерство, рівноправність і суверенітет усіх суб'єктів конгломеративної держави. Загарбання протягом минулих століть західних, кавказьких, середньоазійських і далекосхідних територій було названо добровільним возз'єднанням, повне безправ'я громадянина завуальовано деклараціями про безмежні можливості «всебічного розвитку і самовизначення особи, її фізичного і духовного розвитку, зростання громадянсько-трудової активності, високої політичної культури». Масовий загальнодержавний терор перейменовано на боротьбу з контрреволюцією, націоналізмом, за світлі ідеали комунізму, а повну політичну, соціально-економічну та правову залежність союзних республік від російського центру прикрито конституційною статтею про їхній суверенітет, «самостійне здійснення державної влади на своїй території» і «право вільного виходу з СРСР». Царська «тюрма народів» була перетворена на євроазійський концентраційний табір з детально опрацьованими й скрупульозно відшліфованими способами заглади мільйонів людей і цілих націй. Все це було незаперечною підставою для Рональда Рейгана, щоби назвати СРСР імперією зла [2, 3, 5, 6].

Такою вона формувалася століттями, а її корені сягають часів Івана І Калити та Івана ІІІ. Саме Іван ІІІ, за словами М.Демковича-Добрянського, удосконалив рецепти завойовників ще десь V століття і розробив правила для наступних загарбань російської імперії. Ось їхня суть: **«Руйнуйте все, що є доброго у ворогів, втягуйте їхніх вельмож і впливових людей у погані вчинки, що не гідні їхнього стану, а потім за відповідної нагоди, викривайте їх. Заводьте**

таємні зв'язки з найпорочнішими людьми серед ваших ворогів, робіть труднощі їхньому урядові; сійте всюди роздор, викликайте невдоволення серед їхніх підвладних, підбурюйте молодші чини проти старших; поширюйте серед них музику, яка пом'якшує мораль; щоб їх остаточно розкласти, насилайте їм розпусниць. Будьте щедрі на ласкавість, обіцянки і подарунки. Обманюйте, коли цього потрібно. Щоб узнати, що діється у ворога, не жалійте грошей; що більше витратите, то більше користей осягнете; бо це гроші, віддані вами на великі відсотки. Майте всюди шпигунів» [6].

Майстерність диверсій, засів сварок, провокування внутрішніх братовбивчих конфліктів давали кращі результати, ніж застосування мілітарної сили. І як же вміло використовували ці рецепти московити, а потім більшовики для руйнування людської гідності і національної свідомості поневолених народів, як збагатили їх засобами лицемірства, виснажливої безоплатної праці, а згодом й фізичного нищення інтелектуальних лідерів, добрих господарів і просто свідомих громадян. І як же масштабно їх використовують сучасні зовнішні і внутрішні вороги української незалежності не лише в громадському житті, але й у політичних партіях, у парламенті, у регіональній політиці, у міжконфесійних відносинах, у вирішенні мовного питання, в енергетиці, книгодрукуванні, засобах масової інформації і навіть у сільському господарстві (бо й тут треба перешкодити відродженню в селянинові почуття господаря на рідній землі). І як же чітко весь розмах русифікації в Україні вписується в цю удосконалену комуністичними ідеологами азіатського типу рецептуру.

На службу денаціоналізації було мобілізовано не лише потужний державний репресивний апарат, оснащений численними кадрами комуністичних пропагандистів, наклепників, донощиків, провокаторів, «сексотів» у кожному науковому, освітньому, культурологічному й виробничому колективі. їм на допомогу вигадано низку спеціальних ярликів: націоналіст, мазепинець, бандерівець, мельниківець, бульбівець, петлюрівець, махновець, западенець тощо. Для їхніх потреб було організовано безліч тюрем, психлікарень, концентраційних таборів і величезні безлюдні північні, сибірські та середньоазійські простори.

Зрозуміло, що постійні переслідування, моральне травмування, арешти, розстріли, позбавлення засобів для існування зводили до мінімуму не лише спротив, але навіть можливість обговорення трагічних українських проблем. Руйнівних масштабів набув страх. Його рецидиви і породжена ним байдужість, безтурботність, пасивність і бездіяльність стали хронічною суспільною хворобою. Лише справжні патріоти, національні герої йшли на тортури й загибель, аби не допустити остаточного заціпеніння національного духу.

Але, чому ця хвороба залишається досі невилікованою, чим ще можемо пояснити не лише нестримний розгул русифікації протягом 35 років існування самостійної України, ба, навіть, явну антидержавну діяльність не тільки екзальтованих політиканів, а й офіційних державних діячів? Безумовно, цьому сприяє не лише психічний тиск ідеологів колишньої імперії і наявність її старих каналів морального, економічного і політичного впливу на колишню колонію. Важливим чинником є ментальність тодішніх компартійних секретарів, а пізніше президентів України Л.Кравчука й Л.Кучми, їхнього проросійського і прорадянського родинного та урядового оточення. Вони лише про людське око перед телекамерою, рідше в кабінетах глаголили державною мовою та про національні інтереси. Час показав: вони завжди й у всьому поводилися як вірні московські слуги.

Немаловажною є свавільна поведінка в нашій демократичній країні російських шовіністів із функціями п'ятої колони в усіх сферах буття та морально здеградованих, розбещених безкарністю російськомовних «волонтерів», що безпардонно, в будь-яких більш-менш сприятливих для цього ситуаціях підіймають істеричний вереск про примусову українізацію, про утиск російської мови, потребу другої державної, безумовно, російської мови. Але, чому б не мови будь-якої іншої національної меншини?

Саме монополісти-росіяни цинічно, насильницьким шляхом позбавили можливості не лише українців, але й греків, євреїв, вірмен, грузинів, німців, татар, болгар, гагаузів та людей інших національностей повнокровно користуватися рідною мовою. Внаслідок цього 88 % греків, 83% євреїв, 65% німців, 62% біло-

русів, 59% татар, 30% болгар рідною визнають не свою національну мову, а російську. Їх за роки репресій, депортацій і формування «єдиного радянського народу» навчали цуратися свого національного кореня і переконували у безперспективності рідного батьківського мовлення, їх грубо перетворювали у російськомовних, і тепер лицемірно намагаються захищати їхні «права» на подальше зросійщення й національну амнезію.

Навіть відкриття однієї української школи чи газети в донецькому чи кримському краї виставляється як замах на громадянські права й порушення Європейської хартії регіональних мов і мов національних меншин.

Як пише з цього приводу у відкритому листі «до високих посадовців України під назвою «Загроза нації» відомий український мовознавець С.Караванський: «Європейці не можуть собі навіть уявити дикого лінгвоциду Російської імперії щодо української мови. Жодну мову національних меншин не переслідувано у Франції, Німеччині, Австрії, Англії та інших європейських країнах. Навпаки, європейські країни, наприклад Австрія, надавали національним меншинам найбільших можливостей для розвитку. Тому укладачі Хартії спиралися на європейський досвід, не враховуючи досвіду колоній Росії, де під впливом азіатської нетерпимості з боку окупаційної влади до мов «інородців» ці мови поставлено *у* становище упосліджених та призначених на зникнення, наслідком варварської політики імперії стало те, що мови нацменшин практично зникли. Русифіковано школи усіх рівнів. Національно *свідомих* представників нацменшин фізично знищено. Стійкі відносно рідної мови місцевості піддавано голодоморам. Відбулася повна чи часткова русифікація меншинних міст, зокрема українських». І далі: «Надання колишній мові окупантів прав рівних з раніше упослідженою, а тепер державною мовою, означатиме повернення колишніх порядків у незалежній Українській державі. Але це те саме, що скасувати незалежність України і право українського народу на національне відродження, право засвідчене самим фактом Помаранчевої революції. Це спроба ворогів революції упослідити українську націю. Інакше кажучи - це ніж у спину незалежності України»[10].

На цю тему побачило світ чимало праць. Їй багато уваги приділяють «Літературна Україна», «Народна газета», часописи освітніх, культурологічних і просвітніх організацій. У цих публікаціях переважно знаходимо критичний аналіз й оцінку численних антиукраїнських подій і фактів, обурення шкідницькою діяльністю недругів і подиву гідною бездіяльністю відповідальних за сферу освіти, культури, науки і національної безпеки органів державної влади.

Події, пов'язані із намаганням федералізувати південно-східні області України, протиставити регіональну політику загальнодержавній, унітарній, антиконституційні ухвали деяких районних та обласних рад про надання російській мові статусу другої державної, антидержавні мітинги, зборища й демонстрації «Русского союза» в Криму, під'юджувані й підтримувані московськими емісарами з приводу «загарбання американськими військами України» чи будь-якої іншої сфабрикованої, принизливої для України нісенітниці, тривала протидія шовіністичних фракцій у Верховній Раді приведенню до присяги конституційних суддів та багато інших шкідницьких подій свідчать про реалізацію в нашій державі спланованої антиукраїнської програми, яка, якщо не тепер, то може з часом призвела б до нового «возз'єднання братніх російського, білоруського та українського народів» і відродження новітньої слов’янської імперії з двоглавим російським орлом та «єдиною російськомовною нацією».

Маємо глибоко усвідомити, що за нібито невинним, прикритим Європейською хартією регіональних мов і мов національних меншин, намаганням надати російській мові статусу другої державної криється шовіністичний імперський план не просто мовного зросійщення, а великомасштабної «русифікації» української економіки, політики, культури, науки, освіти, релігії, мислення і поведінки, аж до чергового поглинання України «єдіною і нєдєлімою». А це означає, що захист нашої українськості і державності повинен бути справою не лише українських державних правоохоронних, силових та адміністративних органів і Президента, а всього народу. В теперішній час розгортання потужного різнопланового московського тиску на Україну захистити і розбудовувати її за допомогою масових національно-демократичних спалахів на зразок розвалу імперії

наприкінці вісімдесятих - початку дев'яностих років минулого століття чи славного Київського Майдану не можливо. **Настала пора загального національного пробудження до постійної, виснажливої і самовідданої праці в усіх сферах життя.**

Маємо створити неподоланний заслін і давати гостру відсіч будь-яким проявам промосковської шовіністичної діяльності, антиукраїнським дискредитаційним і руйнівним «наташівським» і «петро-адамівським» заявам, слов'янофільським шабашам у будь-якому українському регіоні. Це повинно стати пріоритетним завданням усіх національно-демократичних політичних, громадських, професійних, галузевих місцевих, загальноукраїнських і міжнародних українських організацій. Під ногами шовіністів, зрадників, запроданців і манкуртів має горіти українська Земля до тих пір, поки не очистимо від них наше суспільне середовище.

Найделікатнішою і найвразливішою є сфера мовної русифікації, оскільки вона нібито неістотно впливає на економічну, політичну, соціальну та інші сфери. У цьому й полягає її величезна підступність і небезпека. Як колись писав І.Огієнко: «Рідна мова – то найголовніший наріжний камінь існування народу як окремої нації: без окремої мови нема самостійного народу» [14]. Без мови не може існувати українська культура, українські духовність, мораль і поведінка, а в умовах московитського агресивного оточення - й українська державність. Тому в цій публікації ми поставили собі мету зосередитися передусім на мовній проблематиці, розглянути «наші рідні», теперішні (після проголошення незалежності) причини неприпустимо млявого відродження культури мовного спілкування, очищення української мови від російськомовного забруднення.

На підставі тривалого аналізу цього явища, відразу у вступі до його викладу, здається, можемо стверджувати, що **головною причиною сьогоднішнього мовного становища є наша байдужість, нерішучість, совковий переляк і звичайнісінькe недбальство, безініціативність і безвідповідальність.** І до сьогодні в нашому середовищі не викорінена, як відзначав Т. Шевченко, могольська згідливість і рабська покірність. А ще продажність і шкурництво. За

хабара, обіцянки захисту від відповідальності за злочин, додаткові голоси на виборах зраджують національні ідеали, підтримують двоязичіє, регіоналізацію й федералізацію. Найвидатніший з них навіть готовий відмовитися від підпису під Біловезькою угодою, яка констатувала розвал радянської імперії Й зафіксувала суверенітет України. Натворили партій і громадських організацій, їхніми ініціаторами й організаторами є самозакохані чи параноїчні гетьманчики. Але чому членами цих об'єднань є тисячі людей і чому ці люди не можуть збагнути, що таке безглузде розчленування української громади не лише спричиняє розпорошення й послаблення національно-демократичних сил, але часто спровоковане чужим капіталом і спрямоване на руйнування української цілісності?

Створили дуже потрібну організацію – Конгрес української інтелігенції. Вона мала спрямувати український інтелект на розбудову національної держави. Проіснувала півроку чи рік і присохла, як квіти на неполиваній грядці. Відродили «Просвіту», але не відчуваємо її поступальної і наступальної культуротворчої й державотворчої роботи. Усі фахові товариства позбавлені національного колориту. Чи можливе таке в сусідній Польщі, Словаччині, Чехії чи Німеччині? Там кожен член товариства передусім плекає національну свідомість, освіченість, інтелігентність і патріотичну гідність. Вдумаймося, чим вирізняємося ми.

Подиву гідне наше громадянство. Десять років маємо національну грошову одиницю – гривню. На кожній купюрі написано **«гривня», «гривні», «гривень»,** проте не лише на продуктових ринках, але й у національних університетах професори і навіть академіки говорять: десять, двадцять чи сто **«гривнів»,** а наймодерніші – десять, двадцять **«гривен».** Високі діячі академічної науки та освіти не беруть, а **«приймають»** участь у різноманітних заходах і читають лекції не у вищих навчальних, а у вищих «учбових» закладах (вузах). Та ж приймати можна гостей, телеграми, поздоровлення, участь лише беруть, а вищі навчальні заклади в Україні мають абревіатуру **ВНЗ,** а не **ВУЗ.**

На перманентних ювілеях керівники рад й адміністрацій, управлінь освіти і культури, видатні державні діячі вручають іменинникам **«адресу»**. Але ж адре-

са, за тлумачним словником української мови, означає місце проживання чи праці людини, знаходження установи чи офісу. Вручати маємо **«адрес».** Де слово - французького походження й означає письмове, переважно ювілейне привітання. Про це неодноразово ішлося в радіожурналі «Слово», писалося в пресі. Не допомагає. Недавно навіть заступник Міністра освіти вручив одному академікові вітальну адресу від самого міністра. Чого ж тоді чекати від їхніх учнів?

Скільки нас намагається бути учасниками **«любих»** (від російського «любой») гуманітарних чи політичних акцій, висловити співчуття й надати допомогу **«любій»** скривдженій чи знедоленій людині, відвідувати футбольні змагання «при **любій** погоді» і піти на зустріч з другом у **«любий»** час. А всі вони не «любі», а **будь-які**. Адже футбол відбувається за будь-якої погоди і зустрічаємося з потрібними людьми у будь-який вигідний для обох сторін час.

Здається, переважна більшість українців працює на постійних «протягах» (на щастя без простуд і міозитів): **«на протязі дня», «на протязі години», «на протязі конференції», «на протязі засідань** Верховної Ради» та багато інших. А треба бути уважнішими до себе і працювати, очікувати, дискутувати не на протязі, а протягом дня, години, наради чи року. Поряд з цим, аж лячно згадати, скільки справ вирішуємо, скільки вчинків робимо **«не дивлячись»** на різноманітні перешкоди, на те, що діється поряд з нами: «**не дивлячись** на блискавки і громи», «**не дивлячись** на погодні умови», «**не дивлячись** на спротив громади», «**не дивлячись** на чийсь поганий настрій» тощо. Цей покруч походить від російського **«несмотря»**. Але ж в російсько-українському словнику чорним по білому написано, що «несмотря» українською перекладається як **«незважаючи»**. Тому то, як казав колись мій учитель професор А.С.Лазаренко, дивитися треба завжди, щоб не влізти в болото, не забрести в прірву чи наосліп не натворити дурниць. А в усіх розумних випадках і тих, про які згадувалося вище, можемо **зважати** або **незважати** на обставини, погоду, події, чийсь настрій тощо, тобто чинити щось, **незважаючи** на перепони.

Ще одною недоречністю, що деформує нашу рідну мову, є дієслово **«відно-**

сити». Наприклад, Львів відносимо до міст західноєвропейського типу. Відносимо? Як, хто, за допомогою яких засобів. І взагалі, чи є сенс і сила кудись його нести? Львів є містом західноєвропейського типу, або він **належить** до такої категорії міст. Натомість Коломия **відноситься** до групи мальовничих міст Передкарпаття. Тобто її не потрібно нести, вона сама себе відносить. Але ж і в цьому випадку вона не відноситься, а **належить**. Або ветеран **відноситься** сумлінно до виконання своїх громадських навантажень, чи депутати **відносяться** безвідповідально до законотворчої роботи. Ні ветеран, ні депутат нікуди себе не носять. Та й кому прийде в голову переносити такі незручні речі? Вони ж бо не відносяться, а **ставляться** так чи інакше до них обов'язків.

Приблизно такого самого травмування зазнає дієслово **«зустрічатися»**: у лісі **зустрічаються** суниці та гриби, смереки і дуби, у тексті **зустрічаються** помилки, в борщі – шматочки м'яса. Чи може щось із чимось зустрінутися, якщо воно не рухається назустріч, не ходить, не літає і не плаває? Чи може береза зустрітися в складі лісостану, якщо в цьому випадку взагалі не повинно бути мови про зустріч. Усі згадані види рослин чи події, явища, предмети тощо не зустрічаються, а **трапляються**. В російській мові вони «встречаются», в українській – трапляються. Зустрітися можуть людина з ведмедем, вовк з лисицею, жирафа зі слоном або будь-які інші живі рухомі предмети.

Часто, аби надати значущості, ваги об'єктові чи події, амбітний мовець приліплює їм епітет «**крупний**», ще й з потрійним натиском на літеру «Р»: **«крупний завод», «крупні інвестиції», «крупні здобутки», «крупні успіхи», «крупномасштабні плани», «укрупнюють райони і завдання»** та безліч іншого. Чи не від того, що в російській мові натрапляємо на милозвучну назву «крупний рогатий скот»? По-українському – це велика рогата худоба, а заводи, інвестиції, здобутки, успіхи і плани також бувають не крупними, а **великими**, завдання збільшують, а не укрупнюють.

Десятиліттями в наукових працях й підручниках, офіційних документах і законах, у всіх галузях знань, у т.ч. й українських мовознавчих трактатах вживають займенники **«даний, дана, дане, дані»: дана стаття, дані ознаки, дане**

повідомлення, дані закони, даний журнал, дане явище та багато інших. Це явна недоречність. Нічого цього ніхто нікому ніколи не давав. У всіх цих випадках безпомилково мають фігурувати займенник **«цей, ця, це, ці»**. А «дані» в українській мові виражаються, зазвичай, в цифрах і показниках статистичних служб, таблиць, графіків, електронно-обчислювальних машин і центрів тощо.

І зовсім образливо, коли наших сильних духом і тілом, симпатичних і завзятих українських чоловіків обзивають у всіх відмінках *жіночими* прізвищами. По кілька разів щодня наше телебачення запрошує випити пляшку пива, виготовлену «за підтримки партнерів «Чернігівське» і братів Кличко». Це що, самі боксери, чи це брати їхньої сестри? З днем народження вітають Г.Г.Удовенко (то як, Галину Григорівну чи Ганну Гаврилівну), з трибуни Верховної Ради не дають виступити якійсь П.Симоненко, принципи «Нашої України» зрадила якась Зінченко, а на тінь народної опозиціонерки Наталії весь час наступає черевиками якась В.Марченко. Лише глибоким недбальством або бездарністю окремих журналістів можна пояснити те, що протягом років не можуть засвоїти правил відмінювання іменників (наприклад, прізвище чоловічого роду – Кличко в усіх відмінках однини й множини має закінчення: Кличка, Кличкові, Кличком, Кличкові, на Кличку, Клички, Кличків, Кличкам, Кличками на Кличках).

Збагачують нас інформацією й про те, що наші політики були «на саміті **в Словакії**», а молоді науковці - на **«консалтингу в Турції»** (Господи, невже мають надію, що англійське «саміт» замість нарада, і «консалтінг» замість консультація можуть приховати відсутність знань початкової школи, де вчать українською мовою писати й казати Словаччина й Туреччина). І, на жаль, поки що на це нема ради. Нас запевняють, що «настав час розставити все по **своїх містах**», а самі продовжують рекламувати **«азіатські килими»** (навіть не підозрюючи, що ображають **азійських килимарів)** і нестримно «виступають **у якості»** (а мало б бути **«як»**) виробників сміття в нашому мовному середовищі, не зважаючи на **«строгі»** (а не суворі) директиви їхніх начальників бути грамотнішими й уважнішими під час ефірного мовлення. І хіба в кінці **«місяця січня», «місяця березня»**, **«місяця серпня» чи** якогось іншого місяця (навіть не підоз-

рюючи, що назву січень, березень, серпень, вересень мають лише місяці і для їх уточнення немає жодної потреби у неграмотному додаванні слова «місяць») на півгодинній п'ятихвилинці звітують, що **«більшу половину»** (ніби половина може бути більшою чи меншою) помилок виправили і продовжують **«співставляти»** (а не зіставляти) свої нові здобутки. А про те, що президент Л.Кучма збагатив нашу фінансову систему знаменитим **«казначейством»** ніхто й не згадує. Ніби всі забули, що на банкнотах Української держави (їх можна побачити в історичних музеях) написано **«скарбниця»**. І так казначуємо до сьогодні. Пора б очистити українську мову від цього неоковирного слова.

Прошу звернути увагу й на те, що за подіями у Верховній Раді **слідкує** більшість громадян, метеорологи **слідкують** за динамікою погоди, вчені **слідкують** за перебігом хімічних реакцій, за змінами в рослинному покриві, впливом мінеральних добрив на врожай сільськогосподарських культур, за біотичним кругообігом у лісових екосистемах. **Слідкують** за спортивними змаганнями, за перебігом виборів у сусідніх державах. **Слідкують** усюди й за всім із таким завзяттям, що тими слідами так укрили землю, що й бур'яни не ростуть. Все й усюди у слідах. А треба ж **стежити** й **спостерігати**.

Часто дивуємося, чому наші спортсмени рідко здобувають світового рівня нагороди. Певно тому, що тренери ставлять перед ними **«складні задачі»,** а не **завдання**. Чимало університетських педагогів не відчувають різниці між російським «задача» й українським «завдання», а керівники з підготовки кадрів вищої кваліфікації та їхні аспіранти пишуть в авторефератах і відгуках про «мету і задачі дослідження».

Цілковито збаламучені телевізійні коментатори й журналісти. Вони майже **«півтора роки»** (замість півтора року) вимушені працювати **«згідно затвердженої програми»** (а не згідно з програмою), повідомляти про ситуацію «в українській **економіке**» та в регіональній «**економікі**». стежити за тим. хто кому вручає «**каравай**» (хоч він стає короваєм відразу після того, як перекотиться з Росії в Україну) і хто кому дарує **«корзини»** квітів (ніби в Україні не росте кошикарська верба і не вміють плести кошиків). Повідомляють про те. що

«скорочується заборгованість» (від російського «сокрашаетса»). **«скорочується довіра»**, «**скорочується площа** вгідь і **фінансування** науки», **«скорочуються надої** молока і **чисельність** корів», ніби їх хтось колись вимірював одиницями довжини (та ж у всіх цих випадках має бути дієслово «**зменшується»**).

І вже зовсім ознак епідемії в українському мовленні набрало вживання дієслова **«складати»**: бюджет держави **складає** стільки-то мільярдів гривень, тривалість наради **складає** три години, кількість жінок у парламенті **складає** чотири відсотки, лісистість України **складає** 15%, попит на цукор **складає**..., температура **складає**..., швидкість вітру **складає**..., потреби в нафті **складають**..., кури **складають** загрозу..., квіти **складають** окрасу, забруднення **складає.**.., потужність **складає** й т.п. Усі галузі народного господарства в суцільних складах. Складають (рос. составляют) пропагандисти й журналісти на радіо, телебаченні і в пресі, студенти й фахівці, управлінці та юристи, науковці й педагоги – всі, кому байдужа культура й милозвучність української мови. Та ж бо в усіх згаданих і багатьох інших випадках треба казати й писати **«становить»**, **«становлять»**, **«дорівнює»** або **«сягає»**, **«перевищує»** тощо. Навіть «Літературна Україна» останнім часом почала **«складати»**, кудись **«відносити компартію»** й **«природньо»** критикувати **«дані»** статті.

Образливо для грамотного українця звучить повідомлення в поїздах: «Шановні **провожаючі**, до **відправки** поїзда залишилося 5 хвилин. **Від'їжаючі**, перевірте, чи не залишилися у **провожаючих** ваші білети», або «**Піднімайтесь**, поїзд **підходить** до Києва. Чи в Міністерстві транспорту вважають, що питання культури спілкування з пасажирами не належить до їхньої компетенції? Не завадило б цьому та іншим міністерствам, Секретаріатові Президента (для Верховної Ради такі справи недосяжні) звернути увагу, на, на перший погляд, незначні, а насправді дуже важливі питання чистоти и культури мовлення.

Зосередьмо увагу ще на таких випадках. Переважна більшість людей не відчуває потреби у займенниках **«їхня, їхнє, їхній, їхні»**, а, копіюючи з російської, майже виключно вживають займенник **«їх»**. Але ж **«їх»** - це іменниковий

займенник, що відповідає на запитання «кого, чого». **«Їхній»** - прикметниковий займенник, що відповідає на запитання **«чий, чия, чиє, чиї»**. Наприклад, «Мої родичі... Їх вивезли в Сибір, а їхнє майно розікрали визволителі».

Багато випадків безпідставного використання прикметника **«наступний»**, невдало скалькованого з російського «следующий». Говоримо і пишемо: **«наступна фраза»**, **«наступний висновок»**, **«наступне речення»**, **«наступні явища»** тощо. Наступними вони могли б бути в тому випадку, якби змінювалися в часі (наступна година, наступний день). У наведених прикладах має бути займенник **«такий, така, таке, такі»**. І вже зовсім огидно звучить **«самий гарний», «сама цікава», «саме визначне», «самі видатні»**... Це ж бо разюча калька з російського. Українською має бути милозвучне **«найкращий», «найцікавіша», «найвизначніша», «найвидатніші»**... [1,8].

Так само непривабливо звучить **«більш актуальний», «більш красивий», «більш добрий», «більш вимогливий», «більш грамотний»**... Бо ж українською має бути **«красивіший, дорожчий, вимогливіший, грамотніший»**...

Нема змоги навести решту масових мовних недоречностей і помилок. Звертати на них увагу й долати їх повинен не лише кожен мовознавець, кожен інтелігент і кожна грамотна людина. Потрібно допомагати іншим їх уникати.

ЛЮМПЕНІЗАЦІЯ

«Люмпен» з німецької перекладається як «лахміття». У «Великому тлумачному словникові сучасної української мови» написано що цей термін використовується для означення «людини з декласованих верств населення», а поєднання «люмпен-пролетаріат» – для назви «декласованих елементів, що втратили зв'язок з виробництвом: босяків, злодіїв, старців тощо». На нашу думку, для характеристики явища насичення «лахміттям» і брудом української мови, її денаціоналізації й упослідження російськими шовіністами й українськими маркуртами, за допомогою духовних і космополітичних заброд цілком доречно використати слово «люмпенізація». Його синонімом може бути «зубожіння».

Найганебнішою й найогиднішою ознакою люмпенізації є «русский мат». Матюк як найбрудніший мотлох проник у нашу мову, став характерною рисою не лише бродяги й пияка, але й колишнього президента, міністра й директора підприємства, студента, школяра й, нажаль, сучасної модерної літератури. Він є постійним засобом спілкування у пролетарській російській родині, в середовищі російськомовної молоді чоловічої і жіночої статі. Не раз, ризикуючи бути зневаженими, звертаємо на це увагу таких співрозмовників: невже вони втратили пошану до російської культури й рідної нації?

Але ж недавно на вулиці І.Франка минаю двох місцевих школярок 13-15 річного віку і чую: «Ти чому, б..., запізнилася. Я ж зовсім замерзла». Це «б...» та й не лише воно, а й назви різноманітних статевих органів звучать у чоловічому, жіночому й мішаному середовищі. У наші студентські роки згорів би хлопець зі сорому, якби в присутності дівчини вживав лайливе слово, а вона після цього й не глянула б у його бік. Пережиток? Ні! Це інтелігентність, пошана й вихованість партнерів. Чому ж так безоглядно перетворюємося в мовних босяків?

Яскравим зразком люмпенізації стало дієслово «давати», **давайте** сядемо, **давайте** подумаємо, **давайте** дамо, **давайте** не дамо, **давайте** проголосуємо, **давайте** обдумаємо, **давайте** обговоримо, **давай** відберемо, **давай** прийди і безмежна кількість інших давайте, давай. Зверніть увагу на це безкінечне **«давай»** у нашому «парламенті». Хіба такою убогою була мова наших класиків,

хіба так розмовляли наші діди!? Та ж бо є милозвучні, інтелігентні, шанобливі форми звернення: пропоную поміркувати, прошу надати змогу обговорити..., розгляньмо це питання, зустріньмося й подумаємо..., будь ласка проголосуйте, будь ласка прийди, прошу глянути на цю проблему іншими очима... й багато інших. Вслухаймося з цього приводу в польську, словацьку чи німецьку мови, яких не встигли понівечити російські «інтелектуали». І ми повинні б соромитися за наш примітивізм.

Хто його інтродукував у нашу мову? Припускаю, що корені сягають аж Жовтневого перевороту. Бо чи міг мобілізований для здобуття перемоги люмпен, бандит і кримінальний злочинець звернутися до інтелігента, професора чи будь-якої людини в капелюсі, краватці, дорогому пальті й чистих черевиках інакше, як «давай», «валяй», «шуруй» та ще іншими нецензурними словами, збагаченими багатоповерховим матюком. Адже краватка, капелюх та охайна одежа були ознаками ворога пролетарської революції або й буржуазного націоналіста багато років ще й після Другої світової війни.

Опосередковано про люмпенізацію нашого мовлення свідчить і той факт, що більшість різного рангу діячів у певних урочистих умовах заявляють: «**Я хочу** привітати вас», «**Я хочу** подякувати вам», «**Я хочу** відзначити», «**Я хочу** вручити вам нагороду», «**Мені хочеться** звернути увагу» і т.п. Після такого звернення закрадається думка: «Хочу, але не можу?», «Хочу, але не знаю, як на це зреагує вищий начальник?». Бо якщо хочу і маю на це право й підстави, то роблю й не дратую людей своїми непотрібними забаганками. Хочеш привітати – наберися відваги й вітай! Адже після заяви «хочу» слухач не переконаний, чи буде це вітання, чи треба дякувати лише за хіть. Уже нема секретарів парткомів і секретарів цека, то ж нема й підстав остерігатися їхнього кривого ока та вірнопіддано завуальовувати свою дію попереджувальними хотіннями перетворювати вдавану делікатність у безграмотність. Скільки ж років незалежності потрібно, щоби в українській мові відродилася її ніжність, делікатність, чистота і милозвучність?

Після десятиліть пролетарського звертання до іншої особи в офіційних

справах – «товаришу», у побутових – «девушка» (незважаючи на вік), «молодой челов'єк», а в прикрих – «громадянине» з великим скрипом повертаємося до нормального, прийнятого в цивілізованому світі, вживання слова «пан». Але яким складним завданням виявилося засвоєння правила його відмінювання і наголошування. Особливі труднощі виникають у вживанні цього звертання в жіночому роді. Більшість мовців і звичайного, і високого посадового рівня звертаються до жіночої спільноти – «шановні па́ні» (з наголосом на «а»). У грамотному мовленні має бути наголос на «і» – «шановні пані». В усіх відмінках однини в словах «пан» і «паня» наголос ставимо на літері «а» (наприклад, пана, панові, паном, панею, пані). У різних відмінках множини наголос мас бути на другому складі: шановні пани, поважних панів, дорогим палам, на панах, шановними панами; паням, панями, на панях. І зовсім недоречне звернення «шановні пани і панове», бо і «пани» і «панове» стосується лише товариства чоловіків.

Повернення до загального вживання слова «пан» зумовило хвилю зубожіння іншого характеру. Прислухаймося до спілкування журналістів із поважними діячами науки, освіти, культури чи політики. Молоденька журналістка чи початківець-журналіст звертаються до 70-80-річного полководця чи дипломата: **«пане Іване»**, **«пане Василю»** чи **«пане Анатолію»**. Така ввічлива форма звертання припустима дише в колежанському, дружньому, більш-менш однорідному за віком і становищем середовищі. Стосовно похилого віку генерала, академіка чи міністра вона некоректна, нешаноблива. Пора б навчитися в цьому випадку вживати інше – милозвучне й інтелігентне звертання: **пане генерале, пане полковнику, пане професоре, пане президенте, пане директоре** тощо.

Люмпенізація, на жаль, не оминула навіть сфер науки, духовного й релігійного життя. Яскравим прикладом цього виявився один із найактуальніших розділів біології – **екологія**. Усвідомлення не лише науковцями, але й громадськістю відчутних негативних змін, що відбуваються в природному довкіллі під впливом господарської діяльності, а також пізнання тісних взаємозв'язків між живими істотами й середовищем їхнього існування, спричинилися до того, що екологічні проблеми зацікавили не лише біологів, але й філософів, економістів,

географів, медиків, демографів, політиків і фахівців інших галузей. Незважаючи на те, що екологія – це наука про взаємовідношення живих істот та їх сукупностей між собою і з навколишньою неживою природою, про будову й роботу екологічних систем, історію формування, природну та антропогенну (пов'язану з виробничою діяльністю людини) динаміку, про їхні корисні функції для людей і можливості їх розумного використання, її – цю науку, переважно суспільствознавці, економісти, філософи і «технарі» намагаються перетворити в методологічний засіб і загальнонауковий підхід [4]. За словами відомого еколога М.Ф.Реймерса [15], до екології легко приєднуються ті. що в ній нічого не розуміють. Такої профанації знання ще не було в історії людства...

Якщо всі – екологи, то й майже все почали називати екологією. Наукову літературу, періодичні видання і засоби масової інформації заполонили такі поняття, як **«екологія культури»**, **«екологія мистецтва»**, **«екологія душі»**, **«екологія любові»**, **«екологія суспільства»**. Популісти у сфері науки, освіти й політики засмітили ефір і пресу такими нісенітницями, як **«забруднена екологія»**, **«зіпсована екологія»**, **«погана екологія»**, **«полишена екологія»**, **«погіршена екологія»**, **«загазована екологія»**, чимало чиновників мають **«клопоти з екологією»**, деякі лікарі твердять, що «на здоров'я людини впливає погана екологія», а «Партію зелених» закликають **«боротися за екологію»**. Спричинилося до того звичайнісінька ігнорування й нерозуміння різниці між двома кардинально відмінними поняттями: «розділ науки» і «середовище (умови), в якому існує біотичний об'єкт чи відбувається біотичний процес», а також свавільне використання наукових термінів задля моди чи «прикраси» фрази. Результат – примітивізм, люмпенізація й дезорієнтація.

Супутниками русифікації є духовне зубожіння й розбрат також у релігійній сфері, спричинені передусім діяльністю Української Православної Церкви Московського патріархату. Проголошена ще на початку XVI ст. московським ченцем Філофеєм російська месіанська ідея стала наріжним каменем імперської політики від Івана Грозного до наших днів. Напіврелігійний культ великодержавності Росії і всесвітня рятівна місія «Третього Риму» лежали в основі те-

оретичного обґрунтування експансії, загарбництва й ощасливлення завойованих народів [11]. Підтвердженням того є, зокрема, «релігійна» мета підкорення Константинополя, оголошена Ф.Достоєвським: «Константинополь повинен бути нашим, рано чи пізно, хоча б з метою уникнення важких і неприємних церковних смут... Не один лише прекрасний порт, не одна лише дорога в моря та океани пов'язують Росію з вирішенням долі фатального питання, і навіть не об'єднання та відродження слов'ян... Завдання наше глибше, незмірно глибше. Ми. Росія, дійсно необхідні та неминучі для всього східного християнства, і для всієї долі майбутнього православія на Землі, для його єднання...» [11]. Ще «фундаментальнішим» є твердження митрополита Санкт-Петербурзького і Ладозького Іоана:»... Візантія втратила дар служіння, який перейшов до «Третього Риму» останніх часів - до Москви, столиці Руського православного царства. Руському народові визначено берегти істини православія до «закінчення віку» – другого і славного Пришестя Господа нашого Ісуса Христа» [11]. То чи ж не цими ідеологічними засадами керувався Патріарх Московський і всея Русі Алексій II, який за підтримки президента Білорусії – «православного атеїста» О.Лукашенка і Надзвичайного і Повноважного посла Російської Федерації в Україні В.Черномирдіна заперечував проти візиту Папи Римського Івана Павла II в Україну? І чи не про глибоку деградацію християнської моралі й ще глибшу люмпенізацію духовності свідчать демонстрації вірних УПЦ МП із хрестами, дрючками, іконами й портретами найжорстокіших у світі садистів – Леніна і Сталіна – на підтримку попівської, третьоримської, великоруської експансії?

Тому-то Росії, перед тим, як вибирати для себе роль месіанства, треба було б передусім примиритися з Богом, просити пробачення у поневолених народів, скривджених репресіями, депортаціями, голодоморами, концентраційними таборами, тривалим зросійщенням та руйнуванням національних культур, мов, ментальності й моралі, у глибокому й щирому покаянні принести цим народам любов, «християнське братерство, справжнє єднання у дусі і правді» [11], братню допомогу в очищенні від імперської паталогії, шовіністичного шкідництва й духовного зубожіння та від таких носіїв цих недуг, як депутати російської

Держдуми Жириновський і Затулін, онколог з Маріуполя Ніколай Абакумов та чимало інших [17].

Люмпенізація мовлення йде в парі з духовним зубожінням й закономірно виявляється в повсякденній поведінці їхніх носіїв. Бо хіба лише цілковитою байдужістю, бездушністю й недбальством не лише щодо себе, але й своїх майбутніх діточок можна пояснити масове куріння в дівочому студентському й робітничому середовищах. Здається, важче відучити від цієї нерозумної звички чоловіків. Одначе, якою шляхетною була б їхня оздоровча акція, спрямована на зменшення чисельності отруєних і засмерджених тютюновим димом дівчат. І поцілунки стали б солодшими. І нація здоровішала б.

Такою ж непривабливою в руках дівчини с пляшка, незалежно від того, то в ній – вино, пиво чи навіть вода. Чому так швидко, епідемійно, в усіх містах і навіть селах це стало нормою поведінки молоді студентської і шкільної. У парку напроти Національного університету в Києві, біля пам'ятника Тарасові Шевченку майже на кожній лавці дівчата або чисто фемінічно. або разом з хлопцями – з пляшками, кожне зі своєю, або одною на двох-трьох. Це саме в Стрийському парку й парку ім.Івана Франка у Львові, на центральних і бічних вулицях, у скверах і на дитячих майданчиках інших міст. Не можу збагнути, це ознака волі чи сваволі, надмір розкутості, брак інтелігентності і скромності, чи втрата самоповаги й самоконтрольованості? Чому такими швидкими темпами в нашому суспільстві поширюється негатив? Чому лихослів'я, куріння і пляшка стали атрибутами молодіжного (зрештою не лише його) середовища? Чи справді російська колонізація України спричинилася до такого глибокого різнопланового (економічного, культурного, морального й середовищного) зубожіння? Напевно так! Бо так само, як запущений переліг у лісовій зоні спочатку опановують бур'яни, і лише згодом поступово на ньому поселяються корінні, аборигенні деревні рослини, так і в нашій розбурханій демократією громаді повернення до культурного, змістовного, розважливого європейського життя мусить відбуватися через поступове очищення суспільного перелогу від колонізаційного накипу, післявизвольної розбещеності й моральної розпущеності. Маємо докласти мак-

симум зусиль, самоорганізованості, самоконтрольованості й саможертовності для очищення українського життя від цієї різноманітної забур'яненості.

Стихійно в наше мовлення потрапило слово **«вибачатися»**, вживання якого, на перший погляд, мало б свідчити про делікатність і вихованість людини. Вибачаються в громадському транспорті, коли штовхнуть сусіда або наступлять на йогу. Вибачаються літи перед батьками, учителі перед директором школи, співрозмовник перед другом у разі необдумано вжитого прикметника тощо. Але ж «вибачаюся» означає: сам себе вибачаю, так само, як «миюся», «усміхаюся», «наближаюся», «спізнююся» та безліч інших дієслів із постсуфіксом «ся» (похідним від зворотного займенника «себе»). Цей постсуфікс означає дію. виконувану певною особою для себе самої. Тобто **«сам себе вибачаю»**. А треба б сказати: **«прошу пробачення»**, **«пробачте»**, **«перепрошую»** чи інші ввічливі слова, незважаючи навіть на те. що у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» до дієслова «вибачаються» нема жодного застереження.

Приблизно таку ж ситуацію маємо із висловом **«сьогоднішній день»**, **«сьогоднішнього дня»**. **«Сьогодні»** утворене шляхом поєднання двох слів: «сей (цей) день» і в розгорненому вигляді прочитується як «сього дня». До нього нема потреби додавати ще один «день», бо одержимо подвоєння дня: «сього дня дня». Чому ж так важко освіченій людині запам'ятати цю елементарну істину?

Не навчимося відрізняти поняття **«правий»** і **«має рацію»**, **«екземпляр»** і **«примірник»**, **«суміжний»** і **«спільний»**, **«вирисо-вується»** і **«вимальовується»**, **«доказувати»** і **«доводити»**, **«уява»** та **«уявлення»**, **«вклад»** і **«внесок»**, **«оточуючий»** і **«навколишній»** та багато інших (див. [1]). Збіднюємо нашу мову несвідомо і свідомо!

ВУЛЬГАРИЗАЦІЯ

З латинської «vulgaris» перекладається як «звичайний, простий». Вульгаризм у «Словнику іншомовних слів» тлумачиться як «не прийняте в літературній мові грубе чи лайливе слово або зворот», а вульгарний - як «брутальний, спрощений; той. що спрощує». Прояви вульгарного в українському середовищі маємо змогу відчути на кожному кроці. Ось як пише про нього в журналі «Дзвін» (2004, № 4) видатний філолог, професор Львівського національного університету ім.Івана Франка В.Лизанчук: «Прислухаймося, поспостерігаймо уважно – і серце наше жахнеться від того, як наші галицькі «Стьопи» (не Степани), «Колі» (не Миколи), «Міші» (не Михайли), «Пєті» (не Петрусі), «Вані» (не Івани) розмовляють, коли ідуть «пішком» на «остановку», сідають на «двойку», «тройку», «шістьорку», «сімьорку», «восьмьорку», виходять на «слідуючій» або на «послідній» «остановці», ідуть на базар і продають «клубніку» по чотири рублі «сємдесят» і по чотири рублі «восємдесят». Виторгувавши гроші, вони йдуть «по магазинам», дістають із «кармана кошільок» і купують для своїх дружин «кольца», «цепочки», «сосиски», «лимони», для дітей «конфєти» і «жвачки» (сколько стої?), а для себе - «сигарети», «спічки», «водку», «сільодку», «краску», «предохранітель», «растворітель», отвйортку», «носки» та ще цілу «кучу» цікавих речей.

А якою мовою спілкуються хлопці, дівчата, діти? «Прівет», «кароче», «канєшно», «ладно», «резко», «тіпа», «успокойся», «довольний», «ну да», «пригати», «представляєш», «подарити», «не считається», а ще «тьолка», «воопще», «кльово», і все це в суміші з «бліном» створює сучасну галицьку говірку, українську «солов'їну» мову» [13]. Поряд із цим відбувається активна інтродукція в українську мову цілком непотрібних іноземних слів: мер, губернатор, саміт, спікер, маркетинг, ноу-хау, нувориш та інші.

Зі швидкістю епідемії заполонив українське мовлення вульгаризм «**Добрий**» як відповідь на привітання **«Добрий день»**. Причому, цей вірус зачепив психіку не лише розмальованих секретарок контор і канцелярій державних і приватних фірм та підприємств. Він поселився в свідомості академіків і домаш-

ніх господинь, професорів, викладачів, директорів, учителів, лікарів, науковців, інженерів, дикторів, журналістів і, безумовно, молоді і юнацтва. Й нікому в голову не приходить, що його не питають про якість дня, добрий він чи поганий, і що на ввічливе українське вітання «Добрий день» чи «Доброго дня» треба відповідати не вульгарно – **«Добрий»**, а таки ввічливо – **«Добрий день»** чи **«Доброго дня»**.

Напевно, наприкінці «перестройки» якийсь партократ із перепою буркнув **«Добрий»** - воно як пошесть пішло в народ. Для інтелігентної людини така відповідь завжди є образливою! Подиву гідна наша інтелігенція, наша так звана еліта, яка допустила поширення такого мовного використання й не змогла подолати його до сьогодні. Не можу збагнути, чому під час радіопередачі 25 травня 2006р. Лауреат державної премії ім.Т.Шевченка, голова Всеукраїнського педагогічного товариства ім.Григорія Кащенка, секретар Спілки письменників України, професор А.Погрібний не звернув уваги своїй співрозмовниці, яка на привітання радіослухача відповіла «Добрий». Не маємо права пропускати повз вуха такі огріхи.

Нашу мову намагаються «збагатити» й іншими покручами, наприклад, **«трудоголік»**, певно, беручи за основу для такого словотворення, на жаль, часто вживаного в побуті й медицині «алкоголік». Але ж «алкоголізм» (від арабського - алкоголь) означає захворювання, що розвивається внаслідок зловживання спиртними напоями. Серед іншомовних не знаходимо слова «голік». То чому б не вживати милозвучні і змістовні українські слова – **«працьовитий»**, **«роботящий»**, **«працелюбний»**, або хоча б **«трудолюбивий»** чи **«працелюб»**, **«трудолюб»**.

Нині не лише на дискотеках, але й гуцульських, бойківських й подільських весіллях «приветствуют» попсу Маші Распутіної, з вереском сприймають «Мясоєдовскую». «Ах, Одесса», «За таблеточку – купілі малолєточку». «Ах, убілі негра» та інші низькопробні сурогати, спрямовані на розтління, денаціоналізацію, деградацію української молоді.

Як далі констатує проф. В.Лизанчук, в Україні на людину спрямовано 33-

35% російської попси, 34-36% – західної, головним чином, англомовної звукової продукції, серед вереску й бумкання якої ледве животіє 8-9% української музики.

«Кожна європейська держава захищає свій інформаційний простір. Ефірні обмеження (або ж квоти) активно працюють у Франції, яка в такий спосіб бореться з американізацією масової культури. У Франції за зневагу, ігнорування французької мови можна сісти на 6 місяців до в'язниці, або сплатити штраф у сумі 9 тис. американських доларів... У Чехії вже кілька років реально працює закон, згідно з яким у радіо- і телеефірі (державному, приватному) вітчизняній музиці надається не менше 60% часу... В Японії шкільною навчальною програмою передбачено, що діти обов'язково мають вивчити 300 японських народних пісень... Не виняток і Росія [13].

Як відзначив Президент України В.Ющенко: «Вся Росія, держава і народ єдині в розумінні того, що російськая мова – це засіб формування і збереження національної культури: смислів, символів, зразків поведінки, знань, способів інтерпретації. А національна культура означає національну державність. Тобто мова через культуру формує націю і національну державу. Звідси спільні зусилля Кремля, уряду і Думи спрямовані на посилений розвиток саме російської мови. Через це розуміння перша леді Росії очолює Товариство російської мови, до якого входять не лише кращі інтелектуальні та академічні сили, а й промислова та фінансова еліта. Українці досі можуть лише заздрити такому цілісному розумінню фундаментальної важливості мови. В Україні досі багато хто зводить мовні проблеми лише до питань спілкування чи освіти, Українська влада не може чи не хоче зрозуміти ключову роль мови для існування культури, а через неї – для існування сучасної політичної спільноти і державності. Через те досі в Україні немає виразної культурної політики, розмитою залишається національна ідентичність. До цього часу є предметом дискусій навіть роль української мови порівняно з мовами інших етнічних груп у державі, в офіційних документах, у виступах посадових осіб» (Віктор Ющенко, Президент України, www.yuschenko.com.ua [за 16].

А в Україні якісь-там убогі духом абакумови, підтримувані навіть деякими українськими академіками, безкарно зневажають нашу національну пам'ять, честь і гідність. Прочитаймо ще раз про це в статті В.Яворівського «На майдані» (Літ.Україна, 2004, №4) для того, щоб пробуджувати в собі спротив і протидію кожному шовіністичному нахабі: «Не треба було Сталінові приєднувати Західну Україну, вона не була потрібною нікому. Адже самої «чистої» України – мізернота, всі землі, якими тепер володіє Україна, одержані з російських рук! Починаючи з Києва! Була Київська Русь зі столицею Києвом, відбудовано Київ російськими будівничими, храм Свята Софія будували росіяни, розписи там – російських художників. І князі – російські: Ольга, Олег, Ігор, Володимир Мономах – чомусь стали українськими, а ще й українські ордени є, котрі так і називаються! Правильно, свого нічого нема, а хочеться? До речі, Львів, Галицько-Волинське князівство також збудовані росіянами. До України відійшли Луганська, Харківська і Донецька області, Приазов'я! А останній подарунок - це Крим. У Севастополі, де кожен камінь политий російською кров'ю, тепер нахабні хохли витісняють російський флот на догоду Америці! І такої хамської невдячності в історії важко знайти» (переклад з російської – М. Г.).

І таких шовіністичних виродків кормить українська земля. Та вона повинна горіти під їхніми ногами. Їх, як злоякісні бородавки на здоровому українському організмі, мали б викорінити навіть не українці, а російські хірурги-онкологи, щоб не заплямовували гідності російської нації.

Та що там абакумови! Деякі депутати Верховної Ради, ба навіть цілі фракції та блоки, обласні ради й обласні адміністрації заражені вірусом двомовності, державності чи офіційності віками насильницькими методами інтродукованої в Україну російської мови. «Опиняючись у Верховній Раді, подібні народні депутати відверто нехтують 10-ю статтею Конституції України, та хіба одною статтею – інтересами всієї української держави, їм Москва – указ і дороговказ, надійде завтра звідти команда перейменувати Україну на Малоросію, і вони бігтимуть тиснути на кнопки» [7]. Такі «державні діячі» й дотепер живляться, за словами професора Т.Салиги, фальшивою тезою біснуватого Віссаріона Бєлін-

ського: «Зливишся навіки з єдинокровною їй Росією, Малоросія відкрила собі двері цивилізації, просвіті, мистецтву, науці, від котрих до того часу нездоланною огорожею відмежовував її напівдикий її побут» (переклад з російської – М.Г.) [за 16].

Вони й не здогадуються, що українці із тієї Малоросії вчили росіян писати, читати й засвоювати азбуку цивілізованого життя. Є це незаперечним показником потреби потужної, цілеспрямованої рятівної, розважливої праці української нації. Належить «Не заздрити... цілісному розумінню фундаментальної важливості мови» в Росії, на що звертає увагу Президент України В.Ющенко, а врешті-решт опрацювати і затвердити на Верховній Раді закон про українську мову й національну програму її відродження.

Нині, як пише проф. В.Лизанчук, «у незалежній українській державі наступ на українську мову, її органічну складову - фразеологічну систему, національні звичаї, традиції - не припиняється, а розширюється, набирає витончених відтінків». Проте, цей наступ в меншій мірі наслідком агресивної діяльності російських шовіністів, українських манкуртів і засліплених слуг колишньої імперії. Він є результатом нашої рідної бездарності, пасивності, бездіяльності, спотвореної гуманності й демократичності. Як тільки підходимо до вирішення фундаментальних для України питань (вибори, реформи, підписання вагомих економічних угод, входження до СОТ тощо) червона п'ятиколонна зграя піднімає ґвалт про насильницьку українізацію, федералізацію, приєднання до Росії тощо. А ми кліпаємо очима і переважно мовчимо, або, як казав Микола Хвильовий, «наш український «діяч», хто б він не був за посадою, – «не мислить себе без російського диригента. Він здібний тільки мавпувати. Він ніяк не може втямити, що нація лише тоді здатна культурно виявити себе, коли найде їй одній властивий шлях розвитку. Він ніяк не може втямити, бо він боїться – дерзать» [за 13].

Українські учні розмовляють з рідними «україномовними» батьками російською, українським спортсменам (правда, вони працюють м'язами, менше головою) ніби замінили язики – забули або нехтують українську, у столичних навчальних закладах панує російська, в армії – російська, на сході і півдні, пе-

реважно в містах, спровокований шовіністами – дикий спротив українським школам, газетам, теле- і радіомовленню. У так званому українському парламенті депутати засідають під більшовицькими прапорцями й оскверняють російську мову, російськомовним суржиком. «Українські» політичні партії виступають за державну в Україні російську мову – найвагоміший чинник руйнування української ідентичності, національних самобутностей, духу й культури. Студентська молодь у національних вищих навчальних закладах, підлітки – у школах «тіпають», «блінають», «дакають», «конєщнають», «кльовають». Суцільний парадокс! Чи параноя?

Скільки було писано в пресі, передусім у «Літературній Україні», сказано в радіожурналі «Слово», скільки прохань і рекомендацій висловлено на адресу голів комітетів, начальників управлінь, генеральних і не генеральних директорів про потребу курсів з української мови для журналістів, дикторів теле- і радіомовлення, про потребу висококваліфікованих редакторів, які очистили б мовлення, рекламу, оголошення від русизмів і вульгаризмів, від хамського «добрий» у відповідь на вітання «добрий день». Хіба ж допросишся, якщо вони самі суржикують, а дома теленькають «по-панськи».

У структурі Національної академії наук є інститути літератури, мовознавства, українознавства, української мови, народознавства, мовно-інформаційних досліджень, у вищих навчальних закладах – відповідні факультети й кафедри, в державі безліч національно-демократичних партій і громадських організацій, а де ж захист української мови, де рішуча відсіч шовіністичному «наступові» й антидержавній, антиукраїнській діяльності, де наш контрнаступ і врешті-решт міцний заслін російським шовіністичним п'ятиколонникам і доморощеним безбатченкам.

Ні, шановні, основна причина розгулу русифікації, двоязичія, люмпенізації і вульгаризації – в нашій бездіяльності, поблажливості, а часто й безхребетності!

Настала найвища пора оголосити спротив (а відважнішим – і війну) русифікаторам й вульгаризаторам української мови, шовіністичним забродам й доморощеним рускоязичним безбатченкам та імпортованим і купленим проповідни-

кам. Згідно з Конституцією України кожна нація має право на користування рідною мовою і розвиток своєї національної культури. Але жодній з них не дано права зневажати, руйнувати, калічити, принижувати українську державну мову.

ПІСЛЯМОВА

Русифікація – це складний, довготривалий, багатоплановий, цілеспрямований процес, який пронизував і пронизує стратегію й тактичні плани, концептуальні засади і програми діяльності державних адміністративних структур, політичних і численних громадських організацій Російської імперії. Вона протягом стопіть як щупальця спрута охоплює території усіх колишніх радянських колоній, усі сфери життя їхніх народів, усі галузі їхньої господарської діяльності. І, безумовно, найбільше її зусиль спрямовано на зросійщення базових національних ознак – мови, освіти, культури, духовності загалом. Слушно проф. В.Лизанчук зосереджує увагу на тому, що «Ігнорування української мови в Україні є своєрідною беззбройною морально-психологічною окупацією України... Добре налагоджений у часи тоталітаризму механізм зросійщення, тепер звільнений від будь-яких гальм, запрацював на повну потужність» [12, с.445]. І далі: «... виступи проімперців проти української мови на побутовому рівні – це боротьба за імперію. Хай і в тимчасово самостійній» за переконаннями українофобів, Україні мова автохтонів не відроджується, хай переважає російськомовність як місток до об'єднання в майбутньому, А сьогодні - це місток до єдиного культурного простору, зокрема, це місток для одержання українськими школами підручників з Москви, де українцям буде «правильно» пояснювано їхню історію» [12, с. 460].

Мусимо глибоко усвідомити, що для подолання цього не лише принизливого для кожного українця, але й небезпечного для нації Й держави явища, потрібна адекватна за потужністю, тривалістю і наполегливістю різнопланова протидія. Народ, який віками жив під диктат царя-загарбника й більшовика-імператора, в прокрустовому ложі фашистсько-більшовидьких режимів і в постійній вірі в ласку небесну та порятунок Господа, має зрозуміти, що Бог сприяє и допомагає тим, хто розумно використовує надані Ним можливості, здібності й права, примножує їх на славу Богові, для свого добра і блага ближнього, вміє захищати їх від зазіхань домашнього чи сусідського диявола. І доти, поки українець з покірного раба, очікувальника ласки Божої, ремствувальника з приводу

своєї доль поганого уряду і нерішучості Президента не перетвориться на творця цієї долі й активного будівника своєї держави, а також на надійну опору й помічника в діяльності Президента, української України не буде. Не очікуванням активних дій з боку керівників держави і не лише критикою їхньої незадовільної діяльності, пікетуванням чи мітингуванням досягнемо позитивного результату, але передусім за умови постійних активних дій – вимог, порад, підтримок, за потреби - рішучих протестів, демонстрацій, звернень и декларацій, а ще краще – спільної цілеспрямованої й узгодженої співпраці можемо запобігати подальшому нівеченню нашої мови, культури, духовності й державності.

П'ятнадцятирічний період існування самостійної України показав, що за умови засилля вихованців колишньої імперсько-більшовицької системи в керівних органах, в освітніх, культурних, наукових, політичних і громадських організаціях та установах, величезного засмічення інформаційного простору російщиною, а тим більше знахабнілої діяльності ідеологів слов'янофільства, імперського ренесансу, шовіністичного україножерства, федералізму і сепаратизму, підтримуваних із Москви, на кардинальні позитивні зміни в сфері функціонування української мови не можемо мати надії. Великою перепоною для поліпшення україномовної ситуації є перенасичення Верховної Ради «двоязичними» і москвофільними депутатами, подальше перебування на посадах у Кабінеті Міністрів і державних адміністраціях ідеологів двомовності та ініціаторів регіоналізації та єепізації України, а також намагання обмежити сфери впливу Президента України.

У цій ситуації ініціатива має належати громадськості, українському суспільству. Почнімо спершу з мовного питання. Бо, як писав Олесь Гончар: «... коли кажемо про незалежність України, то найперше мова, мова! Без неї незалежність – пусті слова» (Щоденники, 19.07.1994). Тому, панове науковці й освітяни, педагоги, студенти, учні, бібліотекарі й працівники розважальних закладів, кожен український інтелігенте, патріоте, кожна грамотна людино, єднаймося в групи, осередки, товариства захисту від зросійщення, люмпенізації й вульгаризації української мови. Дружньо й щиро допомагаймо один одному очищати її

від русизмів, полонізмів, германізмів та іншого чужинецького й аборигенного забруднення. Учителі усіх спеціальностей, при кожній нагоді доброзичливо звертайте увагу учнів на їхні мовні помилки, навчайте їх робити це в домашньому й товариському середовищі. Врешті, разом з товариством «Просвіта» та іншими громадськими організаціями підніміть це питання до рівня захисту гідності української нації і незалежності. Навчімося гуртом, громадою захищати наші національні атрибути, вимагати цього від урядових структур і керівних органів держави. Такі вимоги є для них надзвичайно потрібні, передусім як нагадування та опора під час дискусій і відстоювання національних інтересів в умовах постійних антиукраїнських провокацій з боку промосковських угруповань.

Потрібна високоорганізована, постійна, а не від акції до акції, від віча до віча, щоденна копітка праця кожного свідомого українця в разі кожного українофобського прояву, манкуртської байдужості, а тим більше, хохлацької безликості та шовіністичної агресії. У кожному селі, селищі й місті мають бути організовані осередки національного порятунку - патріотичного виховання, просвітницької роботи й активного захисту українського громадянства від русифікації, люмпенізації і вульгаризації, від спарених з ними і в значній мірі імпортованих в Україну й руйнівних у нашому суспільстві алкоголізмом, тютюнокурінням, наркоманією, а далі – денаціоналізацією, космополітизмом і манкуртизмом. За даними Національної обсерваторії алкоголю та наркотиків на 100 тисяч населення припадає 13439 осіб із хронічним алкогольним синдромом, у середньому на одну особу споживання алкоголю в перерахунку на чистий спирт становить 2,47 літра, а роздрібний товарообіг спиртного - 174,3 гривні; 37,4% населення курить, майже 84,5 тисячі осіб, серед них 60% молодих безробітних людей, є «офіційними» наркоманами. Смертність унаслідок хвороб, пов'язаних з алкогольною залежністю сягає 17,5 тис. осіб, а від куріння – 16-18% від загальної кількості всіх випадків смерті. Нація спивається, займає перше місце в Європі за показником куріння, відчутно страждає внаслідок наркозалежності і нового лиха – ігроманії. У зв'язку з цим маємо всі підстави бити на сполох й ор-

ганізуватися до невідкладного порятунку.

Поряд з цим, незважаючи на понад 300-літню окупацію, мільйонні жертви більшовицької катівні, шкідницьку діяльність теперішніх речників слов'янської імперії й нового загарбання, якщо не цілої України, то хоча б ЇЇ південно-східної частини, Криму чи «города русской славы», ми – як європейська нація – маємо не лише виходити на шлях взаємопорозуміння, взаємопрощення, добросусідства. Це давно зробили цивілізовані європейські держави – Франція, Німеччина, Польща та інші, римокатолицька і греко-католицька церкви. Наше завдання – допомогти росіянам позбутися імперської психології й великоруського месіанства, усвідомити, яких жахливих матеріальних, культурних і духовних збитків Російська імперія завдала поневоленим народам, а також допомогти їм очиститися від глибокої колонізаторської гріховності й, урешті-решт, знайти в собі гідність і силу, подібно до інших цивілізованих націй, просити пробачення й прощення у тих народів, які ще десятиліттями заліковуватимуть фізичні й моральні травми, завдані внаслідок російської «братської опіки».

Тут дуже доречно згадати слова М.Захарова, опубліковані в «Известиях» 15 жовтня 1994 р.: «Я зовсім не маю надії, що люди, які перетворили труп Леніна в кумира, а сталінський портрет у чудодійну ікону, зрозуміють свою глибоку моральну та історичну помилку і примкнуть до живильного потоку цілющої російської мудрості... Я лише маю слабу надію, що ми врешті-решт спільно відчуємо деяку недосконалість нашого характеру, окремих традицій - і віддамо належне нашим колишнім ворогам – німцям, що пройшли шлях духовного покаяння, перетворившись у щедрий і веселий народ, який зумів піднятися над смердючим кривлянням гітлерівського тоталітаризму». Таке духовне покаяння росіян за катування,   голодомори, терор і депортації та відмежування від «смердючого кривляння» комуно-більшовицького тоталітаризму стало б неоціненним надбанням нації і примноженням симпатій до великого російського народу.

У Росії, Україні та інших пострадянських державах має бути створена така політична атмосфера, за якої громадському й офіційному осудові підлягатимуть будь-які прояви реваншизму, ксенофобії, пропаганда силового приєднання до

Російської Федерації чи нового союзу земель колишніх республік – теперішніх суверенних держав тощо. Державні органи влади мають невідкладно відмежовуватися від реваншистських заяв ультрарадикальних шовіністичних партій і громадських організацій, комуно-сошалістичних груп і фракцій у парламентах, обмежувати їхню діяльність відповідно до вимоги демократичного права.

Ми приєднуємося до думки С.Караванського[12] проте, що «було б незле для добра української мови організувати для навчених «під зорями Кремля» вчителів та науковців добровільні курси підвищення кваліфікації, які б доповнили совєтську освіту знанням про репресовані в СССР риси української мови». Мають також «усі мовознавчі інституції України визнати незаперечний факт, що офіційна українська мова, успадкована ними від УССР, має чимало невластивих українцям рис, що їх усі наші наукові заклади мають поступово і невідступно ліквідовувати». Окрім цього треба «створити на громадських засадах курси ліквідації лінгвоциду української мови для творчих працівників і для всіх, хто бажатиме такі курси відвідувати».

Публікації педагогів свідчать про те, що Міністерству освіти і науки України, обласним управлінням освіти, керівникам середніх і вищих навчальних закладів слід вжити рішучіших заходів для формування кадрової політики і складу педагогів, спрямованих на кардинальне відродження україномовного середовища і широкого вживання української мови не лише в навчальному процесі, в аудиторії , але й у позааудиторному спілкуванні. Як відзначає проф. В.Лизанчук [12], й нині є чимало прикладів, коли в українських ВНЗ викладачі кафедр історії України студентам, які добре володіють українською мовою, викладають історію України російською, а в школах, здається, працюють агенти впливу, які обстоюють ворожі, українофобські інтереси за українські гроші. З цього приводу він наводить цитату зі статті О.Тележкіної, опублікованої в «Українському слові» (2002.7-13 лютого): «Чи варто тримати таких учителів у школі, витрачати на них бюджетні кошти, віддавати їм робочі місця й доручати, дарувати їм, віддавати на поталу дитячі душі, щоб ці так звані «педагоги» заповнювали їх брудом і багном, а не засівали й плекали любов до рідної землі-

країни, готували героїв, звитяжців, здатних на самопожертву заради ідеї нації і державної окремешності?».

Коли, нарешті, в державі для подолання руйнівної хвороби малоросійства буде створений відповідний мікро- і макроклімат? Коли в ешелонах законодавчої і виконавчої влади, в громадському середовищі припиниться антидержавна, злочинна, підривна щодо титульної української нації діяльність? Настала найвища пора позбутися хохлацької безхребетності і творити в державі порядок так, як це роблять наші західноєвропейські сусіди.

Пора також, щоби Державний комітет телебачення й радіомовлення припинив озвучування рекламних повідомлень, насичених русизмами і граматичними помилками, й допоміг журналістам-коментаторам позбутися суржикуватості мови. Про це багато разів писалося й говорилося. Допомогти в цьому питанні повинні висококваліфіковані редактори, які мають звертати увагу журналістам на їхні помилки й не допустити виходу в світ неграмотної реклами. Велика відповідальність за порятунок української мови від русифікації, люмпенізації і вульгаризації лягає на українську еліту, бо. як пише С.Караванський, з її мови «бере приклад молоде покоління, засвоюючи як українську мову псевдоукраїнське койне, вироблене в кабінетах українофобів». Нехай праця над чистотою, культурою і незаперечною державністю української мови стане завданням усіх державних установ і кожного патріота України!

Література

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К.: Либідь, 1991.-256 с.
2. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. - К.: Дніпро, 1993. - 447 с.
3. Голубець М. Біловезька зустріч, напередодні та опісля. - Львів: Поллі, 2001. - 64 с.
4. Голубець М.А. Екосистемологія. - Львів: Поллі, 2000. - 316 с.
5. Гринів О. Україна і Росія: партнерство чи протистояння? Етнополітичний аналіз. - Львів, 1997. - 384 с.
6. Демкович-Добрянський М. Україна і Росія. - Львів-Краків-Париж: Просвіта, 1993. - 206 с.
7. Дончик В. «Антиукраїнці... в Україні» /Про мову, історію літератури, та політику // Літературна Україна. - 2006. - №11 (23 березня). - С. 3.
8. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я». - К.: Академія, 2001. - 240 с.
9. Караванський С. Мовні віруси // Літературна Україна. - 2006. - № 16 (27 квітня). – С. 2.
10. Караванський С. Загроза нації. Відкритий лист до посадовців України // Літературна Україна. - 2006. - № 18 (18 травня). - С. 1.
11. Кісь Р. Фінал Третього Риму. - Львів, 1988. - 745 с.
12. 12.Лизанчук В. Не лукавити словом. - Львів, 2003. - 560 с.
13. Лизанчук В. «Медоточивими устами цілуються і часу ждуть...» // Дзвін. - 2004. - 4. – С. 98-105.
14. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки // Іван Огієнко (незабутні імена української науки). Тез. доп. Всеукр. наук, конференції, присвяченої 110-річчю від дня народження професора Івана Огієнка (26-27 травня 1992). Част. І. - Львів, 1992. - с. 4-16.
15. Реймерс Н.Ф. Экология. Теория, законы, правила, принципы и гипотезы. - М.: Россия молодая. 1994. - 367 с.
16. Салига Т. Нам треба стати українцями // Літературна Україна. - 2006. - №

12 (30 березня). - С. 1,8.
17. Яворівський В. На Майдані // Літературна Україна. - 2006. - № 19 (25травня). - С.1.